

Národní monitorovací
středisko pro drogy
a závislosti

Děti a závislosti v ČR 2018:

Kouření, konzumace alkoholu, užívání drog, užívání nových technologií

Mgr. Pavla Chomynová

➤ Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách

Cíl: mapovat situaci a trendy v čase (1995–2019)

Kouření cigaret

Pití alkoholu

Užívání nelegálních drog

Hazardní hraní

On-line hry

Sociální sítě

➤ Témata

Užívání návykových látek

Trávení času na internetu, hraní her a sociální sítě

Hraní her o peníze

Prevence

Kouření cigaret a pití alkoholu

2015: N=2738 studentů narozených v r. 1999 (15–16 let)

**66,1 % má
zkušenost
s kouřením**

**29,9 % kouřilo v
posl. 30 dnech**

**16,4 % kouří
denně**

**4,5 % silných
kuřáků (11+)**

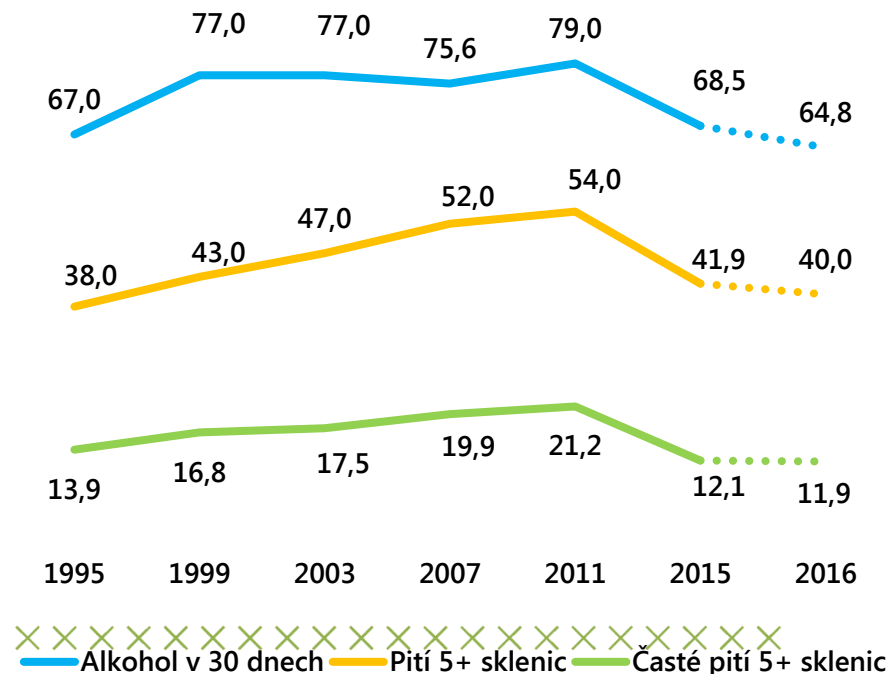
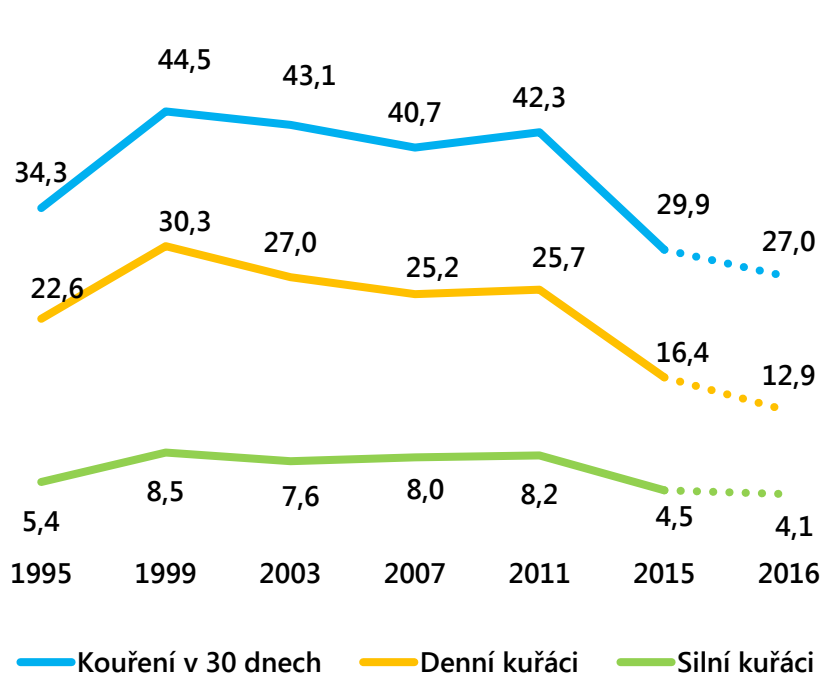
Zdroj: Studie ESPAD 2015
(Chomynová et al., 2016)

**95,8 % alkohol
v životě**

**68,5 % v posl.
30 dnoch**

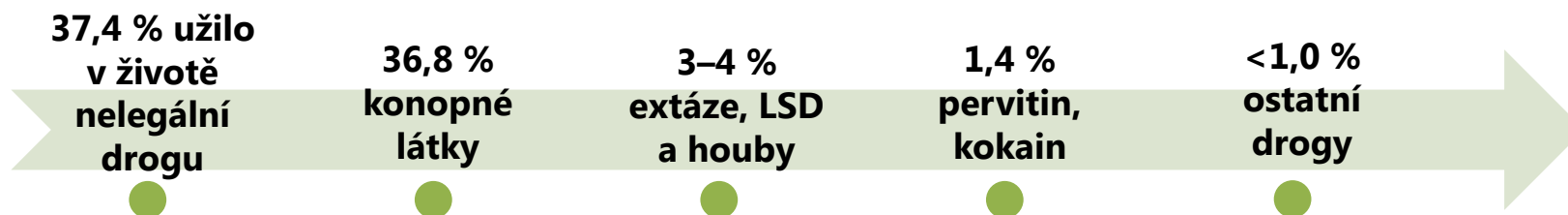
41,9 % pití 5+ sklenic

**12,1 % časté pití
nadměrných dávek**

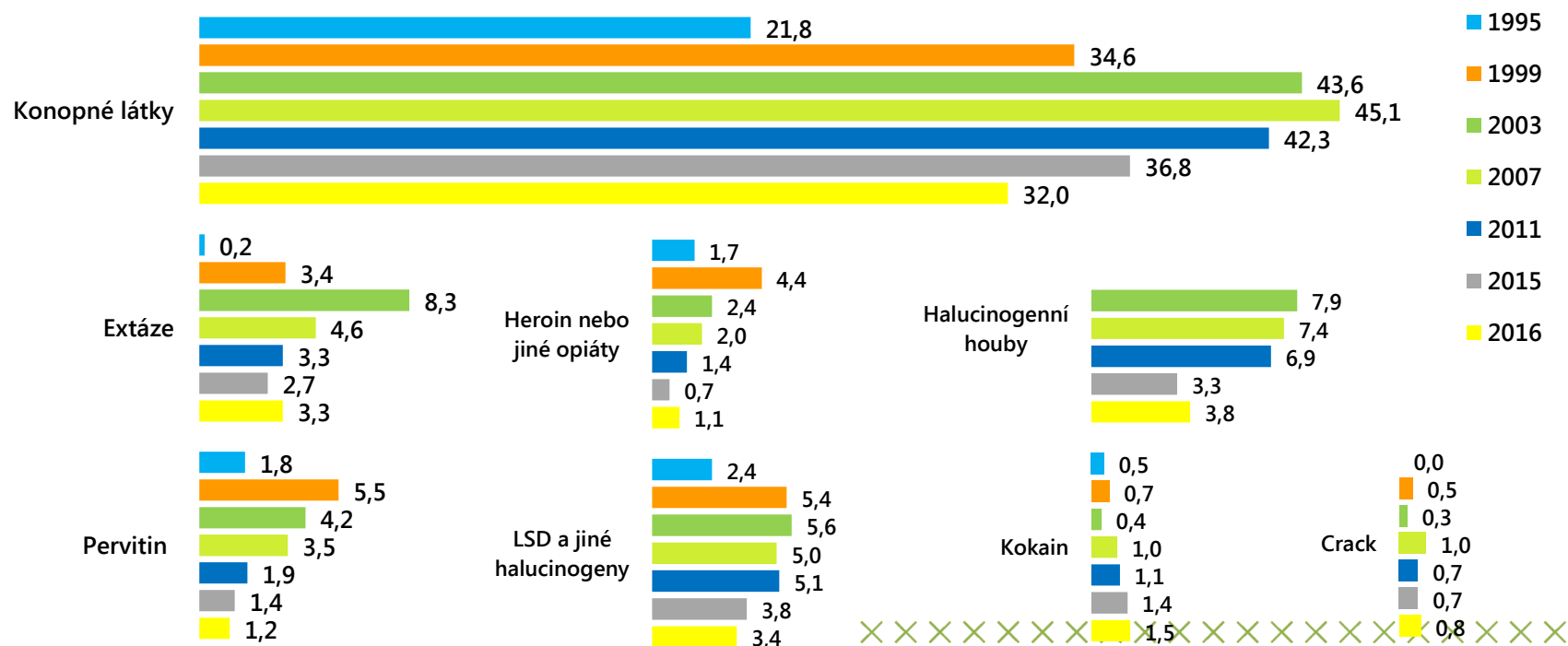

> Zkušenosti s nelegálními drogami

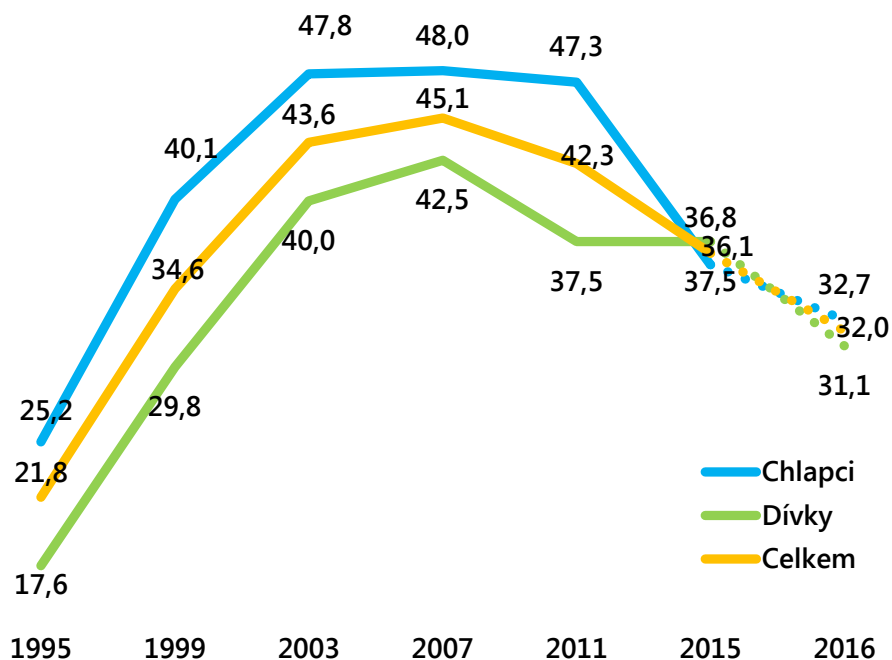
Vývoj zkušeností s nelegálními drogami (celoživotní prevalence) v letech 1995–2016

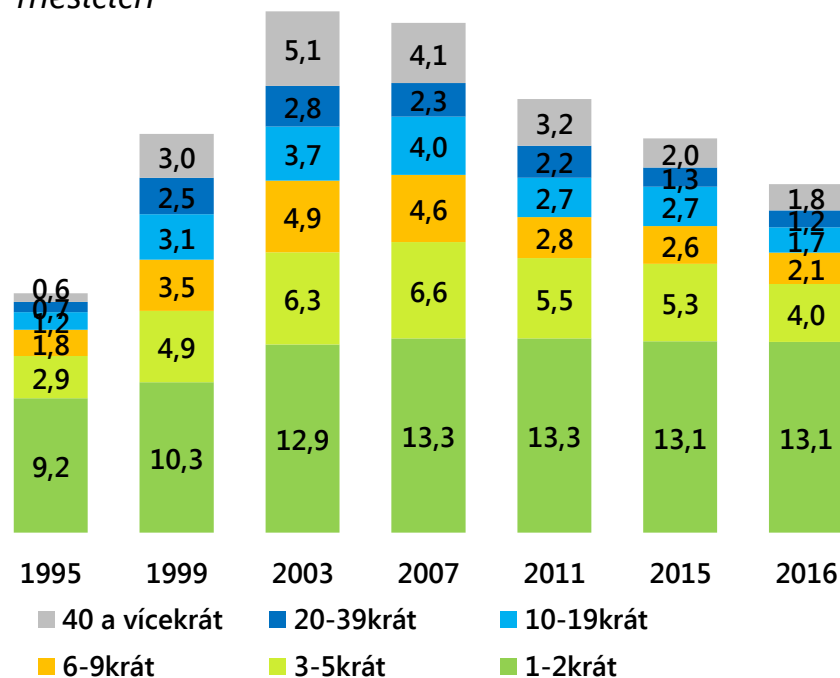
> Užívání konopných látek

Celoživotní prevalence užití konopných látek 1995–2016

Zdroj: Studie ESPAD 2015 (Chomynová et al, 2016)

Frekvence užívání konopných látek v posledních 12 měsících

vyrovnávání rozdílů mezi chlapci a dívkami

pokles u opakovaného užívání

nižší prevalence i nižší výskyt rizikových forem

ČR stále nad průměrem Evropy

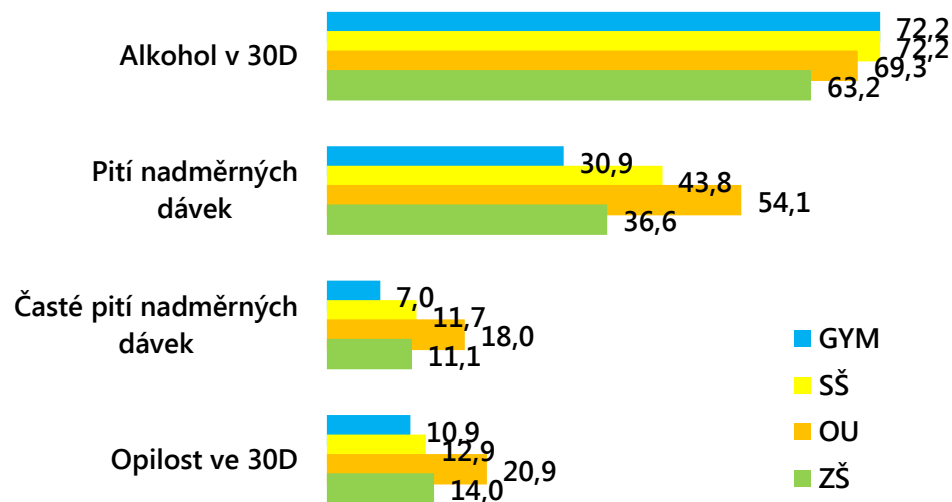
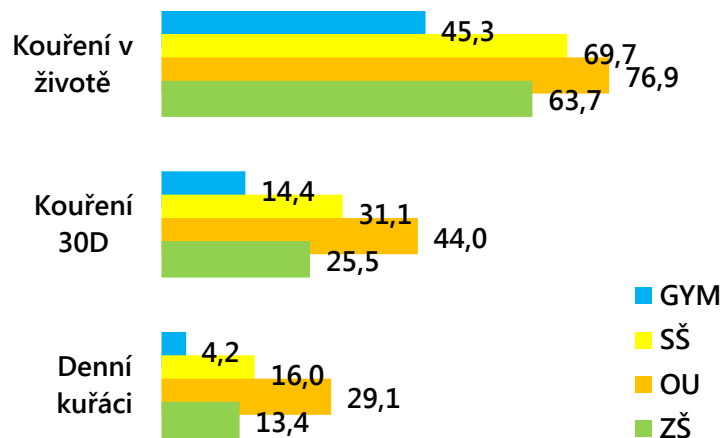
vysoká dostupnost cigaret, alkoholu a konopných látek

časná zkušenost dětí s návykovými látkami

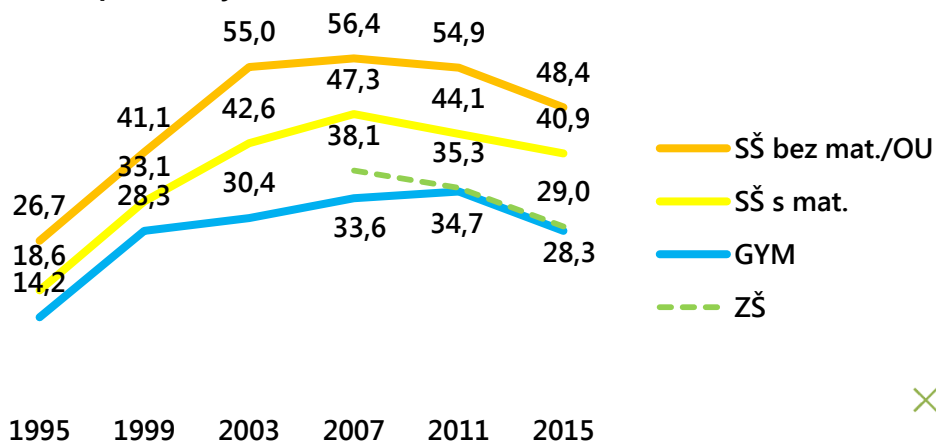
> Užívání návykových látek podle typu školy

Kouření cigaret a konzumace alkoholu v r. 2015

Zdroj: Studie ESPAD 2015 (Chomynová et al., 2016)

Konopné látky

výrazné rozdíly mezi typy škol

nejvyšší na SOŠ bez maturity/OU

pokles na všech typech škol

> Nové trendy mezi mládeží: elektronické cigarety

N=2471 studentů narozených v r. 2000 (15–16 let)

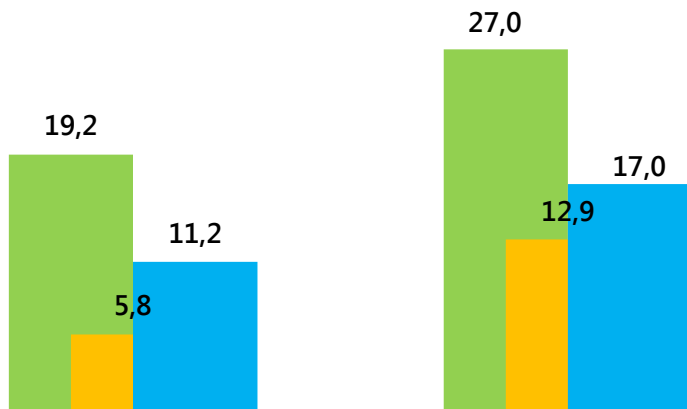
45 % 16letých zkusilo elektronickou cigaretu

64,1 % mezi těmi, co v životě kouřili

12,0 % mezi nekuřáky

nárůst mezi 13. a 15. rokem

Užití elektronických cigaret (v posl. 30 dnech) mezi dětmi a mládeží – studie GYTS 2016 a ESPAD 2016

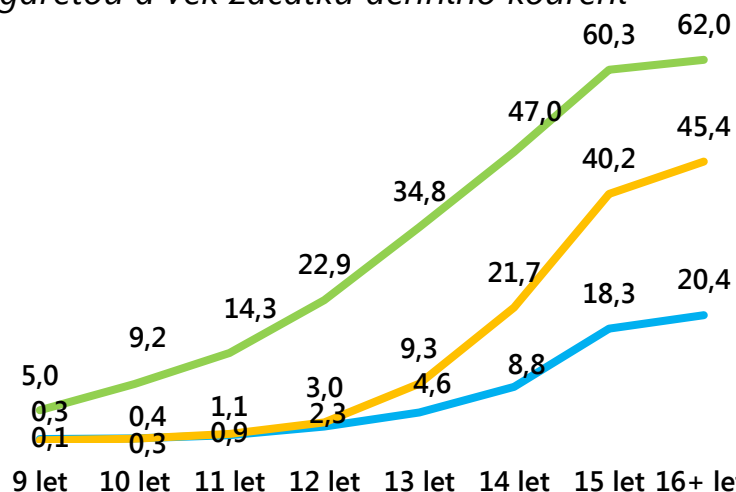

Studie GYTS 2016 (13-15 let)*

Studie ESPAD 2016 (15-16 let)

■ Kouření 30D ■ Denní kuřáci* ■ Uživatelé elektronických cigaret

Věk první zkušenosti s cigaretou, elektronickou cigaretou a věk začátku denního kouření

— První cigareta — Denní kouření — Elektronická cigareta

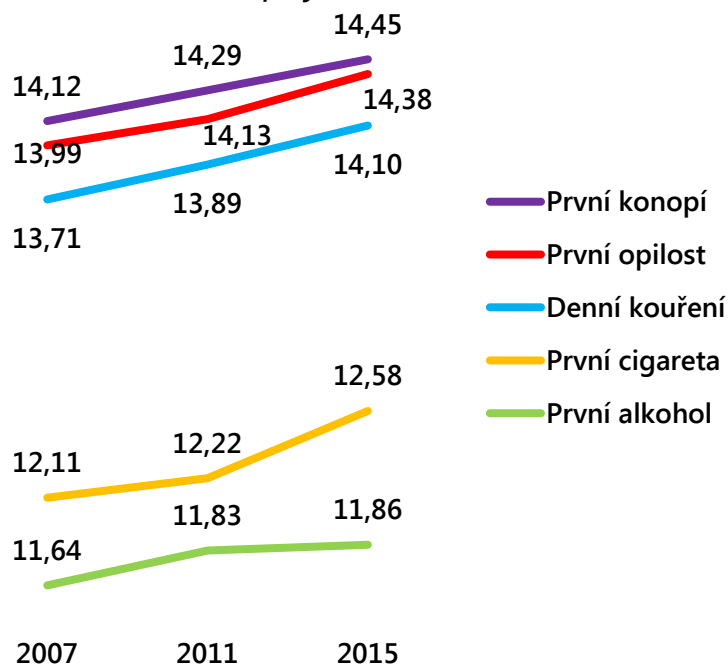
Zdroj: Studie GYTS (SZÚ, 2018; Sovinová a Kostecká, 2018), Studie ESPAD 2015 (Chomynová et al., 2016)

XX

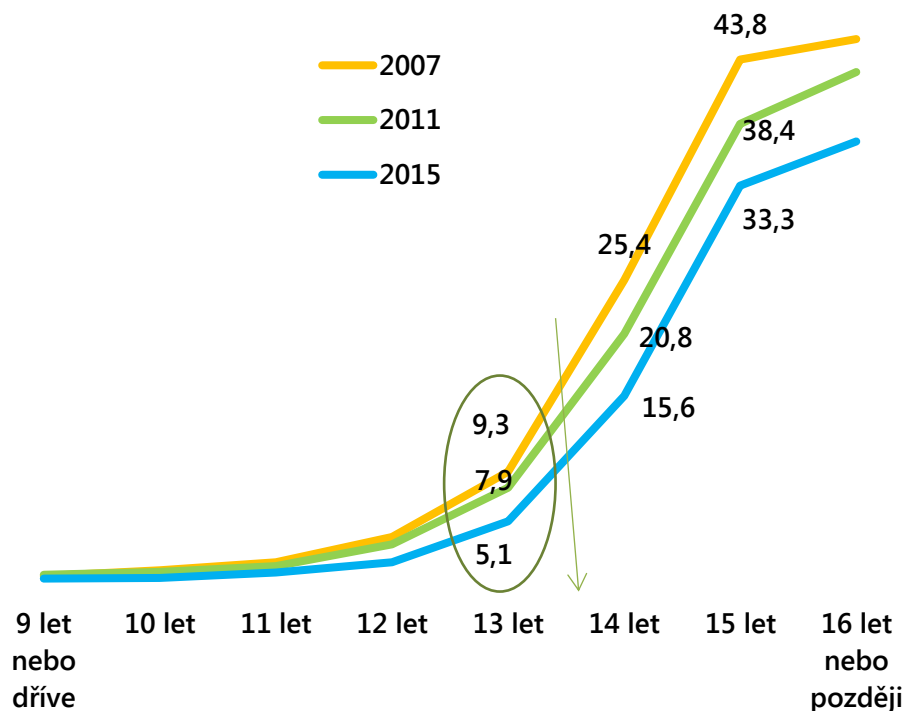

> Věk první zkušenosti s látkami Rané zkušenosti

Průměrný věk první zkušenosti s cigaretou, alkoholem a konopnými látkami

Podíl studentů, kteří měli zkušenost s konopnými látkami do daného věku, v %

nárůst průměrného věku při první zkušenosti s užitím látek

pokles podílu studentů s první zkušeností do 13 let věku

Zdroj: Studie ESPAD 2015 (Chomynová et al., 2016)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

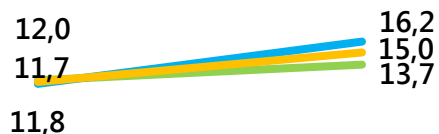

Validizační studie ESPAD 2018: follow-up studentů z roku 2016 (66 škol, n=1554)

N=1554 studentů narozených v r. 2000 (17–18 let)

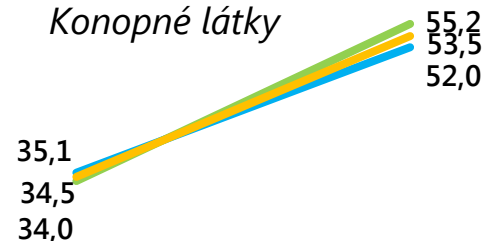
Denní kouření

Časté pití nadměrných dávek alkoholu

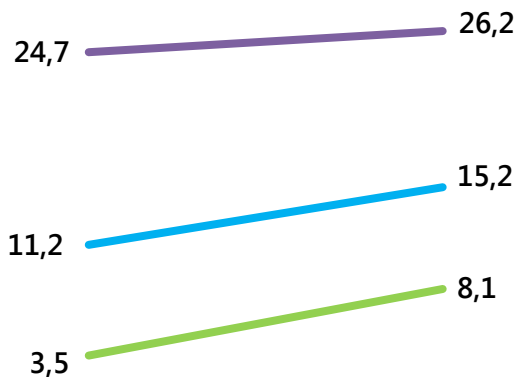

Konopné látky

2016 (15–16 letí)

2018 (17–18letí)

2016 (15–16 letí)

2018 (17–18letí)

Chlapci Dívky Celkem

2016 (15–16 letí)

2018 (17–18letí)

2016 (15–16 letí)

2018 (17–18letí)

2016 (15–16 letí)

2018 (17–18letí)

2016 (15–16 letí)

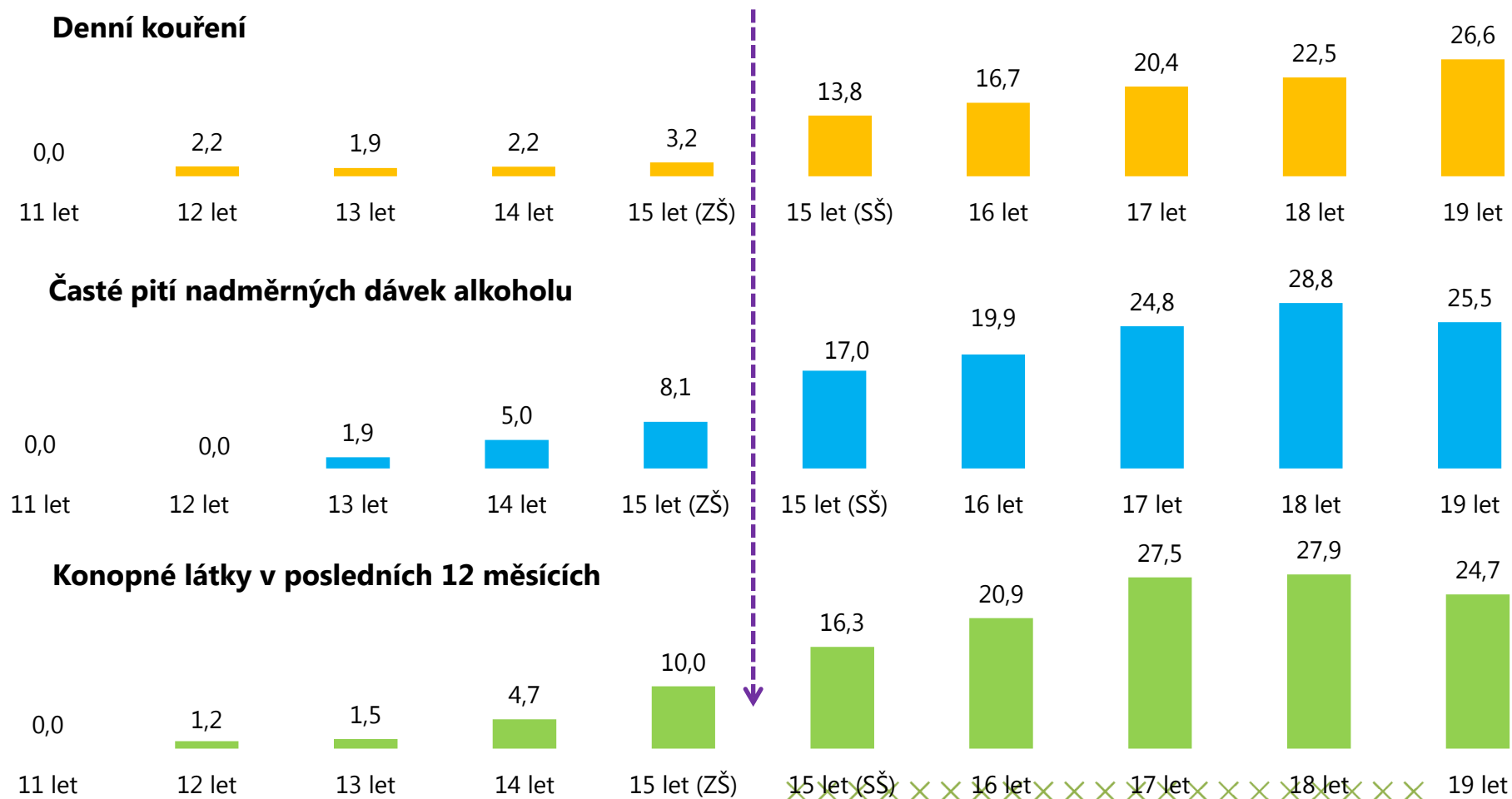
2018 (17–18letí)

GYM SŠ s maturitou SŠ bez maturity

Studie UPOL mezi 11–19letými žáky ZŠ a studenty SŠ (2018) (48 škol, n=3950)

Denní kouření, časté pití nadměrných dávek alkoholu a zkušenosti s konopnými látkami, v %

Zdroj: Chomynová et al. (2019)

➤ **Témata**

Užívání návykových látek

Trávení času na internetu, hraní her a sociální sítě

Hraní her o peníze

Prevence

> Trávení času na internetu (ESPAD 2015)

N=2738 studentů narozených v r. 1999 (15–16 let)

86,8 % denně
surfuje na internetu

41,5 % tráví denně
na internetu 4+
hodin
53,4 % o víkendu

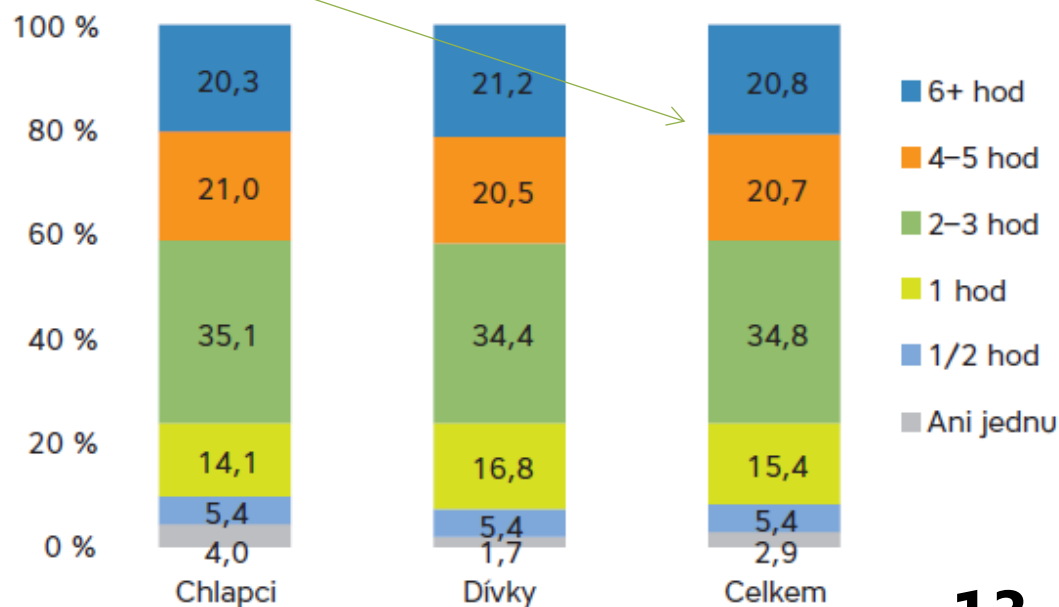
21,6 % (téměř)
denně hraje
počítačové hry

78,3 % (téměř)
denně na sociálních
sítích

*internet = sociální sítě,
surfování, stahování hudby a
videí, hraní on-line her*

Podle Holstein et. al. (2014)

Zdroj: Studie ESPAD 2015 (Chomynová et al., 2016)

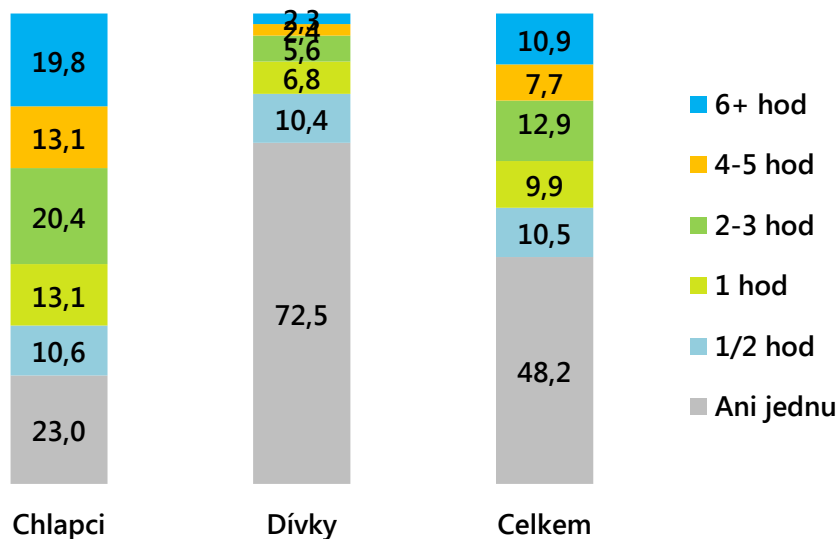

> Hraní počítačových her a čas trávený na sociálních sítích

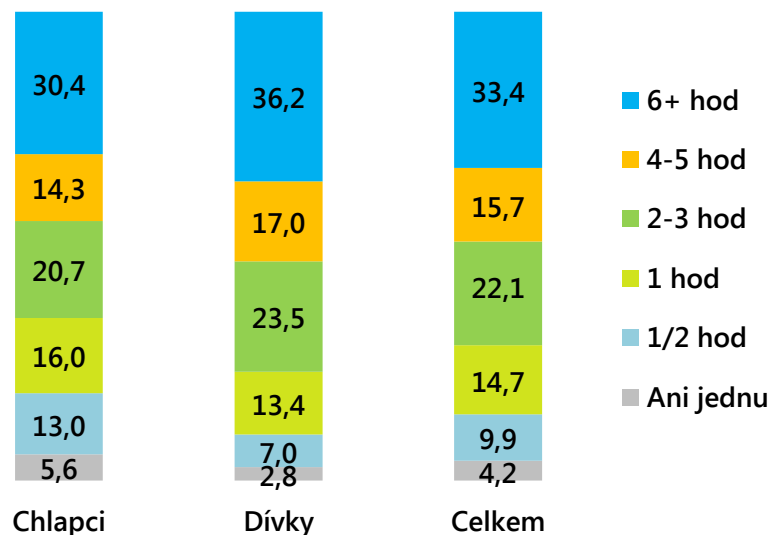
21,6 % (téměř) denně hraje počítačové hry

78,3 % (téměř) denně na sociálních sítích

Počítačové hry

Sociální sítě

chlapci častěji počítačové hry

dívky více času na sociálních sítích

Zdroj: Studie ESPAD 2015 (Chomynová et al., 2016)

> Validizační studie ESPAD 2016: Internet, počítačové hry, sociální sítě

N=2471 studentů narozených v r. 2000 (15–16 let)

2015:

86,8 % denně
surfuje na internetu

41,5 % tráví denně
na internetu 4+
hodin

2016:

87,5 %

46,7 %

Vnímání problémů v souvislosti s trávením času hraním on-line her a trávením času na sociálních sítích

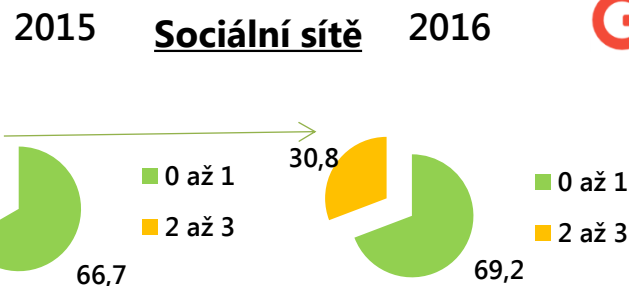
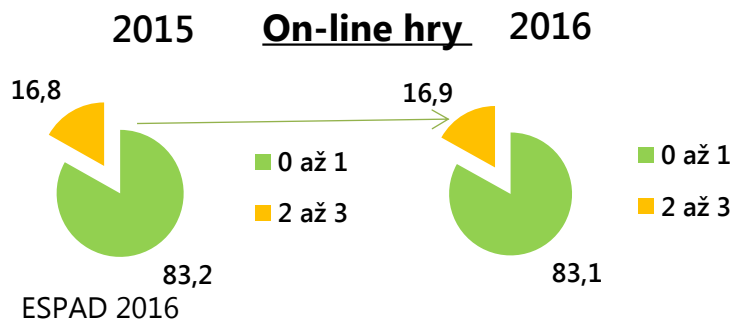
2+ více hodin denně
on-line hry

31,4 % → 32,2 %

sociální sítě

71,2 % → 63,8 %

? možná jsou „in“ jiné sociální sítě, než na jaké jsme se v dotazníku ptali...

2–3 body = velké riziko v souvislosti s trávením času hraním on-line her a na sociálních sítích

> Trávení času na internetu 2018

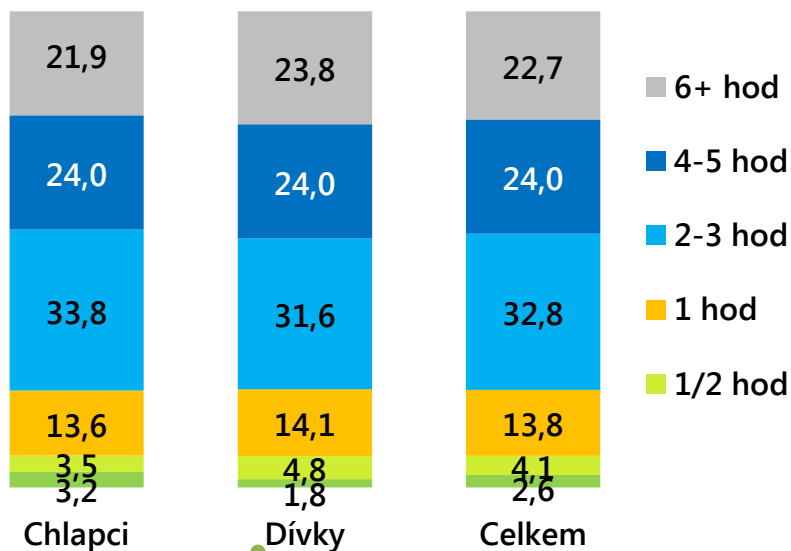
N=1554 studentů narozených v r. 2000 (17–18 let)

jen 1,4 % nebyla on-line

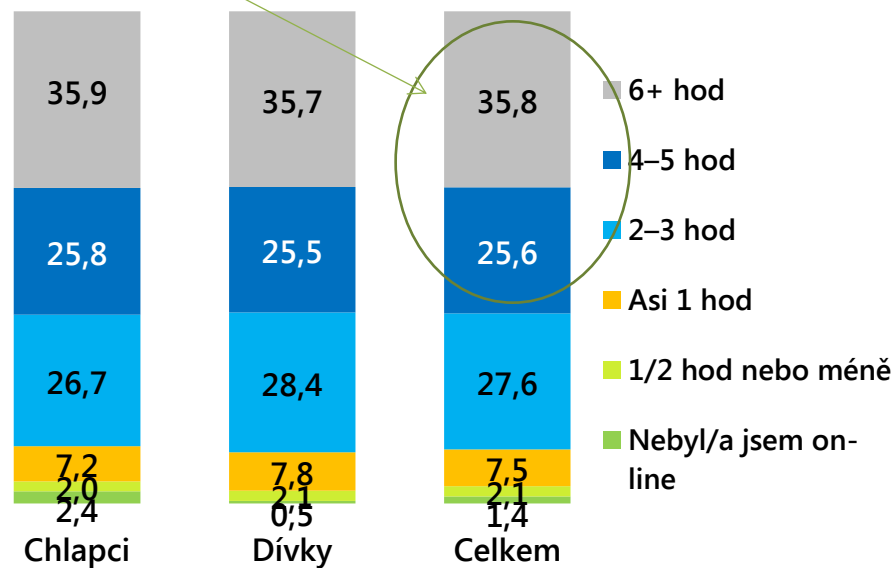
61,4 % tráví denně na internetu 4+ hodin

69,2 % o víkendu

2016

2018

2+ hodiny denně na internetu

nadměrné užívání
= 79,5 %

Zdroj: Studie ESPAD 2018 (NMS a ppm factum research, 2019)

= 89,0 % v r. 2018

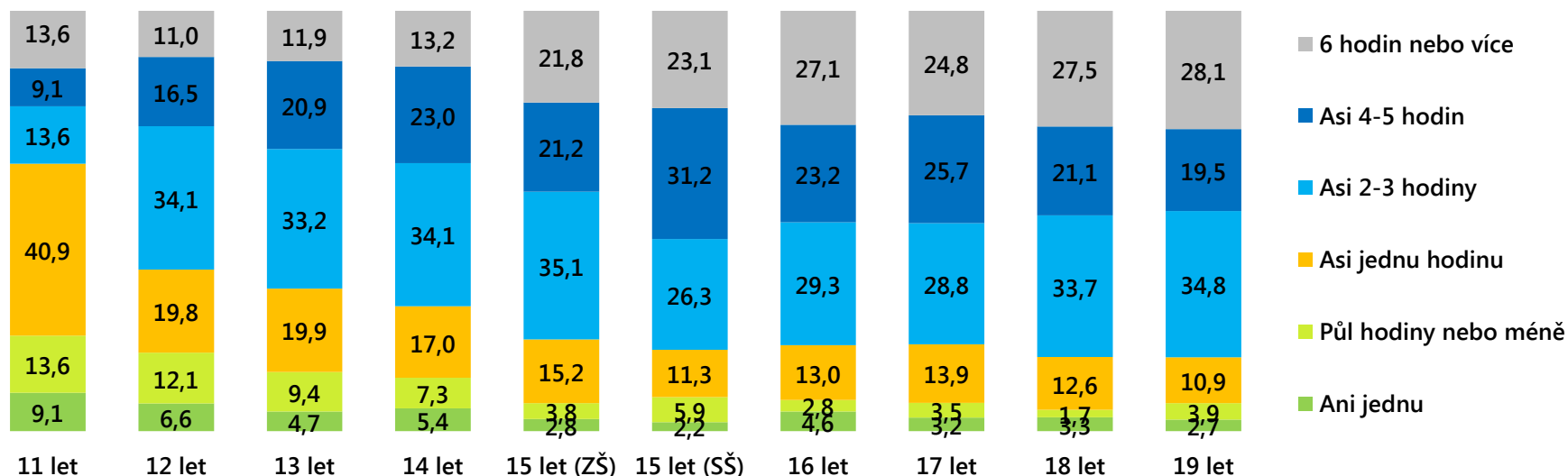

Studie UPOL 2018: trávení času na internetu

Trávení času na internetu ve všední den, v %

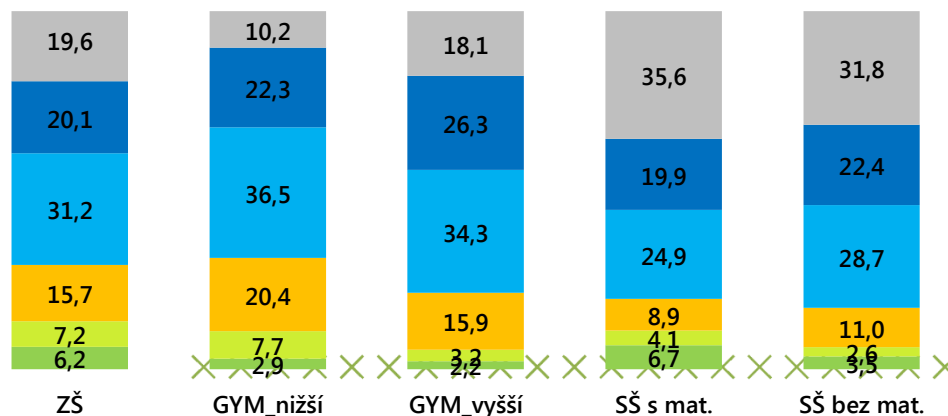
On-line ve všední den

On-line ve všední den

2+ hodin: ZŠ 70,1 %, SŠ 80,5 %

4+ hodin: ZŠ 36,5 %, SŠ 50,0 %

Zdroj: Chomynová et al. (2019)

➤ **Témata**

Užívání návykových látek

Trávení času na internetu, hraní her a sociální sítě

Hraní her o peníze

Prevence

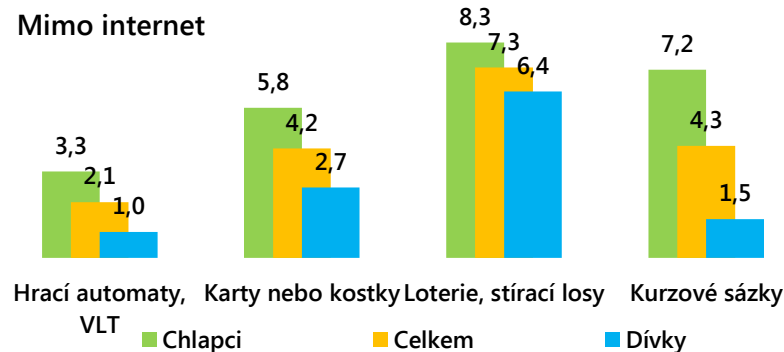
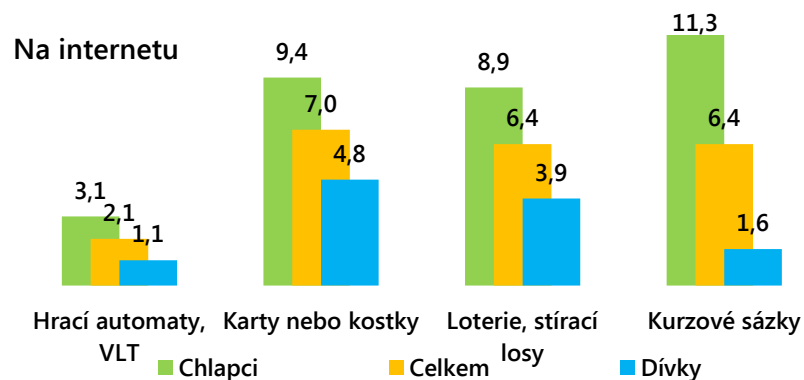

Hraní her o peníze (ESPAD 2015+2016) na internetu a mimo internet

9,1 % hrálo v posledních 12 měsících o peníze
→ 15,3 % chlapců a 3,1 % dívek

na internetu: karty/kostky, loterie a kurzové sázky
mimo internet: loterie, stírací losy

hraní her o peníze = hry typu automaty, karty nebo kostky, loterie a kurzové sázky

9,1 % v roce 2015 → **11,2 % v roce 2016**

podle škály Lie/Bet v riziku:
podle škály CSPG:

2,7 % → 3,9 %
6,3 % → 6,3 %

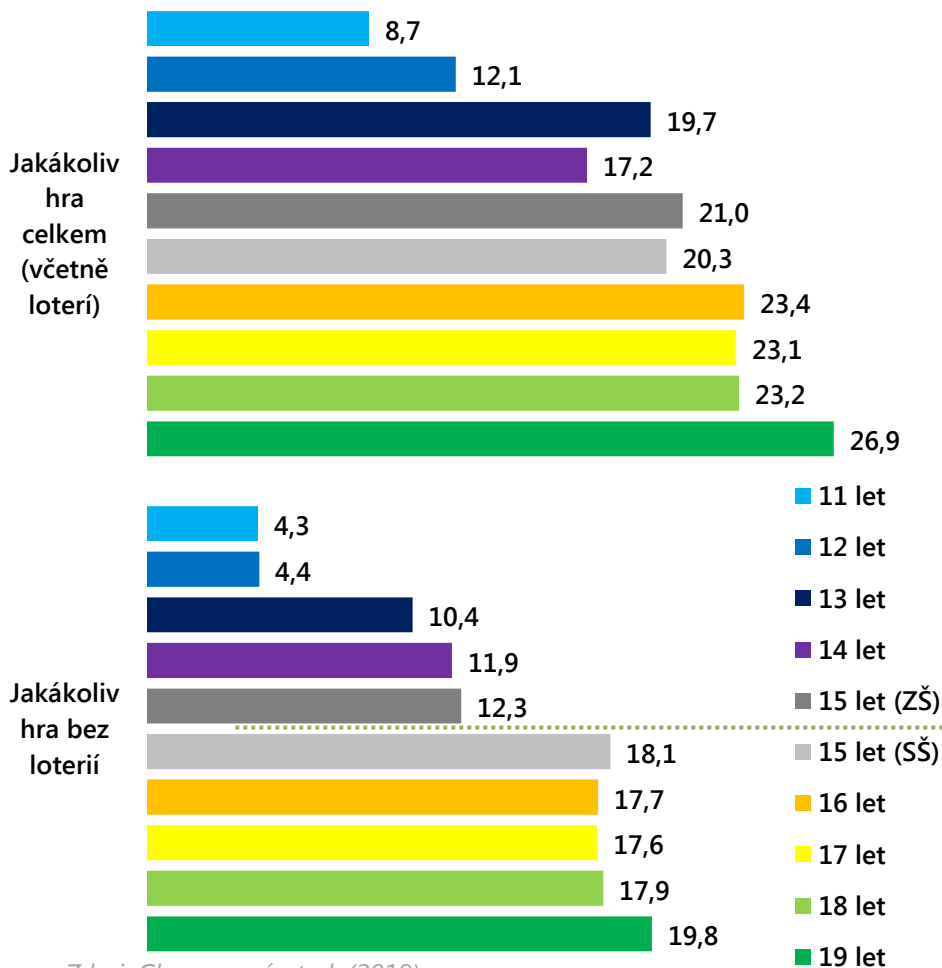
cca **1/3–1/2** těch, co hráli v posledních 12 měsících o peníze, spadá do **kategorie problémové hráčství**

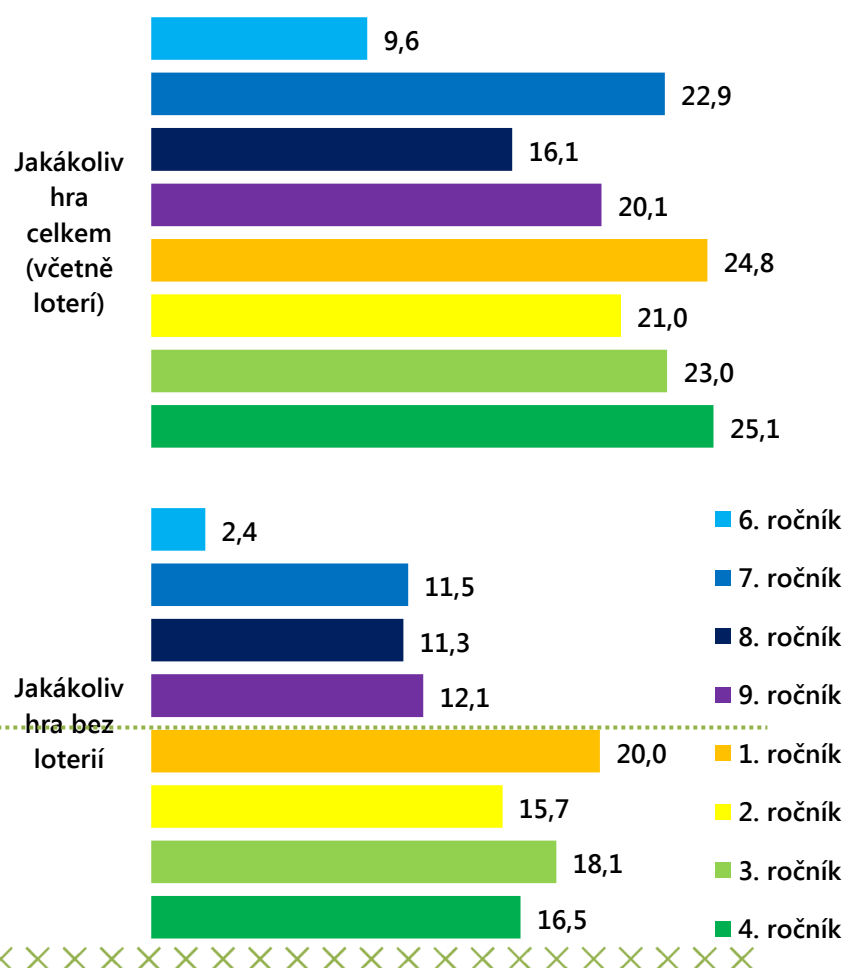
Studie UPOL 2018: hraní hazardních her v posledních 12 měsících

Podle věku

Zdroj: Chomynová et al. (2019)

Podle ročníku

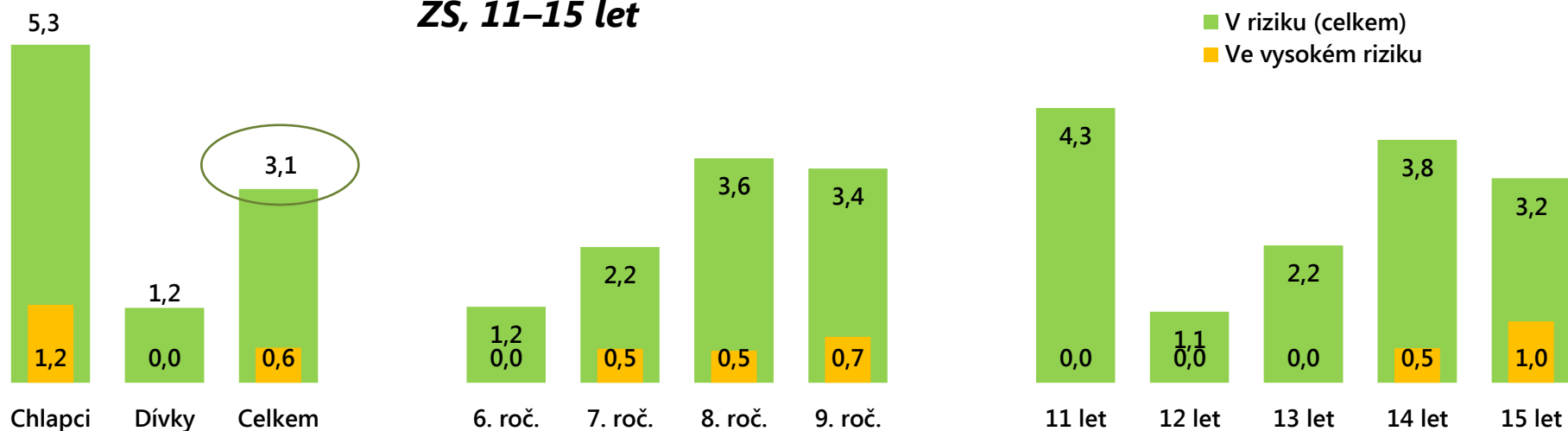

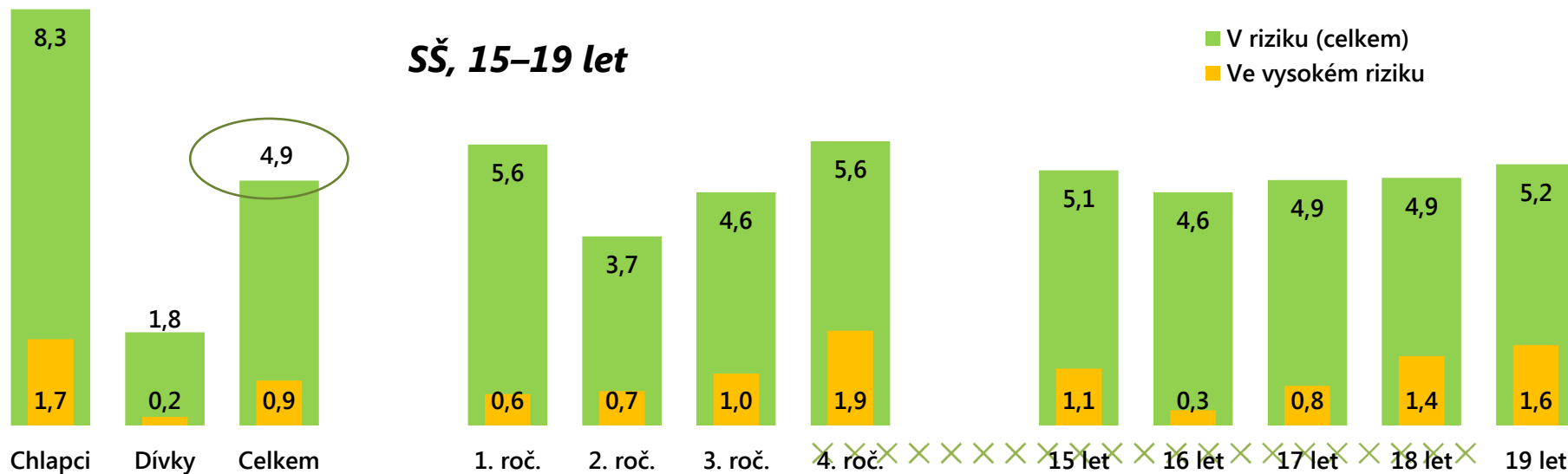

Problémové hráčství mezi dětmi a mládeží (UPOL 2018)

ZŠ, 11–15 let

SŠ, 15–19 let

➤ **Témata**

Užívání návykových látek

Trávení času na internetu, hraní her a sociální sítě

Hraní her o peníze

Prevence

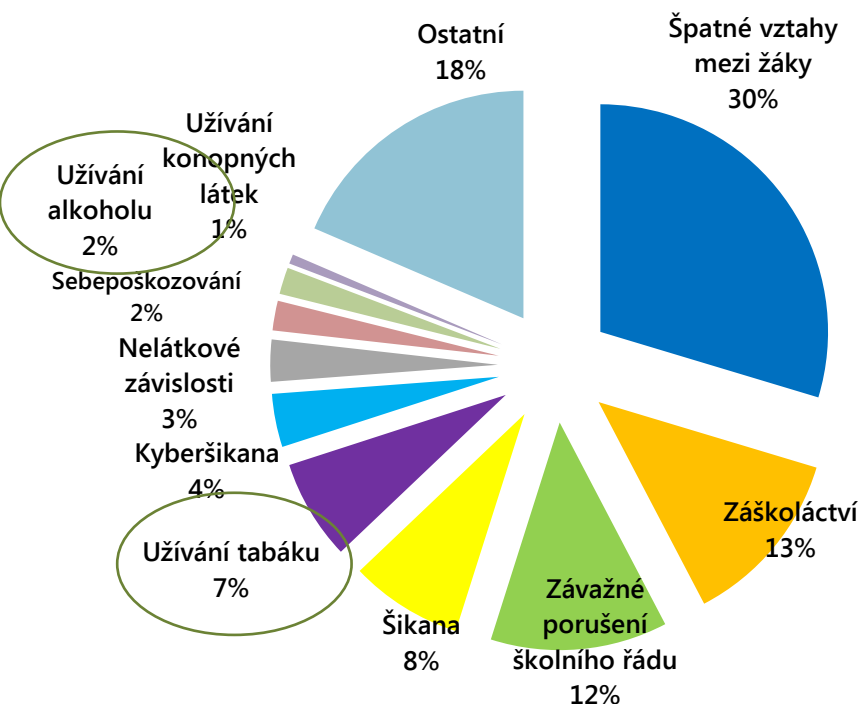

> Prevence na školách

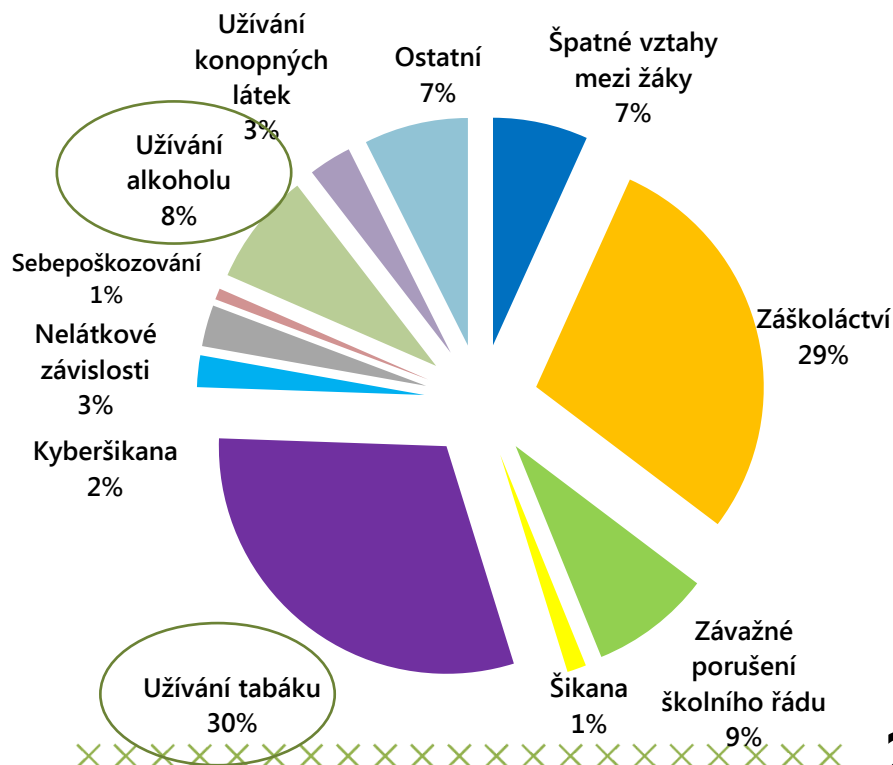
součást širšího rámce prevence rizikového chování

povinně realizovaný MPP, systém certifikací programů PP, jednotný elektronický systém výkaznictví a sběru dat školské prevence (23,8 % škol ve školním roce 2018/2019)

Nejčastěji řešené problémy na školách (2018/2019) – ZŠ

– SŠ

Výroční zprávy

Výroční zpráva
o stavu ve věcech drog
v České republice
v roce 2017

Výroční zpráva
o hazardním hraní
v České republice
v roce 2018

Zaostřeno

Zaostřeno

EVROPSKÁ ŠKOLNÍ STUDIE O ALKOHOLU A JINÝCH DROGÁCH (ESPAD) 2015

Toto číslo Zaostřeno přináší přehled hlavních zjištění a trendů v užívání návykových látek a dalších forem rizikového chování u české mládeže zjištěných prostřednictvím Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) v roce 2015. Studie ESPAD je důležitým zdrojem informací o užívání návykových látek mezi evropskými školáky od r. 1995, a je proto nedocenitelná pro sledování trendů v čase. Standardizovaných metod a nástrojů na reprezentativních souborech studentů ve věku 15–16 let poskytuje vysoce kvalitní porovnatelné mezi jednotlivými zeměmi. V r. 2015 se konala již šestá vlna studie, zúčastnilo se jí 35 zemí včetně ČR.

Obsah

Studie ESPAD
Kouření cigaret a konzumace alkoholu
Zkušenosti s užíváním nelegálních drog
Spotřeba návykových látek a subjektivní vnímání rizik
Gaming a gambling
Trávení volného času
Mezinárodní srovnání

Toto číslo Zaostřeno vzniklo ve spolupráci s N ústředním datovým záznam (NUDZ) a podpořeno (číslo LD1611) za finanční podpory MŠMT v rámci programu NPU I.

Studie ESPAD

Informace o studii

Mezinárodní projekt ESPAD (Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách) je největší celoevropskou studií zaměřenou na zjištění rozsahu užívání návykových látek u dospívajících. Projekt je realizován každé 4 roky od roku 1995, v roce 2015 tak probíhá již šestá vlna studie.

Hlavním cílem projektu ESPAD je podat přehled o rozsahu užívání legálních a nelegálních drog mezi mládeží a porovnat ji se situací v ostatních evropských zemích. Dalším cílem projektu je sledovat trendy ve vývoji situace od roku 1995, a analyzovat základní kontextové vlivy u vybraných indikátorů návykového chování (Hřebel, 2014). Výsledky zjištěné ve studii ESPAD visují dlouhodobě také pro evaluaci strategí protidrogové politiky na evropské i národní úrovni a přípravu akčních

plánů, které definují konkrétní opatření v oblasti a léčby užívání návykových látek (Hřebel, 2011).

Význam projektu spočívá ve vysoké míře srovnatelnosti mezi evropskými zeměmi, které je v důsledném sběru dat jednotné výzkumné ve všech zemích zapojených do projektu. Jedná se o týkající cílové skupiny, konstrukce výbře administrace sběru dat na školách, dostupnost a přehledný datový záznam. Projekt na mezinárodní úrovni dosahuje od počátku 90. let širšího akčního a jiné drogy (ICAN), od roku 2008 je do projektu více zapojeno také Evropské monitorování drog a drogovou závislosti (EMCDDA), k

Vydání Úřad vlády České republiky | Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti | www.drogy-info.cz

5

září
2016

Zaostřeno

HRANÍ DIGITÁLNÍCH HER U ČESKÝCH ADOLESCENTŮ

Svět her se s vývojem technologií výrazně proměnil a nabyl nové podoby. V současnosti se ukazuje, že pro děti a dospívající se jednou z nejoblíbenějších volnočasových aktivit stává hraní digitálních her, tj. elektronických her, které lze hrát prostřednictvím počítače, mobilního telefonu, tabletu, herní konzole a dalších. Toto číslo Zaostřeno přináší přehled aktuálního stavu hraní digitálních her u českých adolescentů získaného prostřednictvím reprezentativního celorepublikového výzkumu mezi 3950 respondenty ve věku 11–19 let realizovaného Katedrou psychologie Univerzity Palackého v Olomouci v roce 2018. Použité standardizované škály poskytují první odhady prevalence výskytu poruch související s hraním digitálních her v populaci adolescentů a odhady populace v riziku závislosti na hraní her v ČR.

Digitální hry: teorie

Vymezení digitálních her

Na základě analýzy dostupných informací a definice Úst. listů, že digitální hry jsou elektronické hry, které lze hrát prostřednictvím různých zobrazovacích zařízení, mezi ně patří například, mobilní telefon, tablet, herní konzole a další. Jedná se o natáčený pojem k videohram, počítačovým hrám, internetovým hrám, mobilním hrám a hrám těchto digitálních her lze označit anglickým výrazem gaming. Hraní elektronických her probíhá ve virtuálním světě nebo v augmentovaném (rozšířeném) světě.

Digitální hry se mohou dělit podle různých kritérií. Existují hry pro jednoho hráče (singleplayer) nebo pro více hráčů (multiplayer). Mnohá hry nabízejí stále možnost. Mnohá hry lze hrát v offline režimu, jiné naspolečně lze hrát jen při připojení na internet (online). Digitální hry se také dle cíle platby dělí na tzv. premium hry (placené hry), freemium hry (jsou volně ke stažení, ale některé části vyžadují pro hraní, která jsou již placená), shareware hry (jsou zdarma jen na určitou dobu nebo do nějaké úrovně hry) a free-to-play hry (jsou ke stažení zdarma a lze dalších úrovní hry lze rozvíjet také podle herních žánrů (vedlejší vlastnosti přeloží konkrétních her), např. na adventury (Machinarium, Star Wars), hry a simulace (Grand Theft Auto - GTA),

Obsah

Digitální hry: Teorie
Studie zaměřená na hraní digitálních her
mezi českými adolescenty
Prevalence hraní digitálních her
Problémové hraní digitálních her
Důležité aspekty hraní digitálních her
Dotazník hraní digitálních her (DHQD)

každé online hry (Skibidi, Hearthstone), hry na hraní (RPG, role-playing games, Final Fantasy, Zeldu, vlně hrá na hraní pro více hráčů (MMORPG, MMORPG, online role-playing games, World of Warcraft, WoW 2) a strategické hry pro více hráčů v počítačové síti (MOBA, tzv. multiplayer online battle arena, League of Legends, DOTA), hry o plnění (survival, PlayerUnknown's Battlegrounds - PUBG, Fortnite), puzzle (Candy Crush Saga, Portal) a strategické hry vyžadující myšlení a virtuální strategii (Clash of Clans, Age of Empires), střelba (shooting games, Call of Duty, Counter-Strike), simulace (The Sims, Euro Truck simulator), sportovní hry (FIFA, NHL) a závodní hry (Need for Speed, Gran Turismo),

Vydání Úřad vlády České republiky | Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti | www.drogy-info.cz

3 |

>2018

XXXXXXXXXX

24

Národní monitorovací
středisko pro drogy
a závislosti

Děkuji za pozornost

Mgr. Pavla Chomynová

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

chomynova.pavla@vlada.cz

Realizace projektu ESPAD v ČR probíhá ve spolupráci NMS a NUDZ. Tento výstup vznikl za podpory projektu číslo LO1611 za finanční podpory MŠMT v rámci programu NPU I a programu institucionální podpory UK Progres č. Q06/LF1.

NUDZ
NÁRODNÍ ÚSTAV DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ

Klinika adiktologie